

Vildan ÖNCÜL *

Seyfullah ÖZTÜRK**

ÇOCUK DİL GELİŞİMİNDE İKİ DİLLİLİK (ÇİNCE-TÜRKÇE ÖRNEKLEMİ)

Öz

Demircan (1990: 20) iki dilliliğin bir kişinin hayatının herhangi bir döneminde ana dilinden başka ikinci bir dili belli bir ölçüde kullanması olduğunu söyler. Hamer ve Blanc (2000: 6) Webster sözlüğünde iki dil konuşan kişinin, iki dile sahip olan ya da özellikle iki dili akıcı bir şekilde kullanan bir konuşucu olarak tanımlandığını belirtir ve iki dillinin, iki dili özellikle alışkanlık halinde ve kontrollü konuşan biri olduğunu vurgular. Temel, Bekir ve Yazıcı (2014: 193) iki dilliliğin iki farklı dilde iletişim kurabilme becerisi anlamına geldiğini söyler.

Çalışmanın amacı çocuklarda dil gelişimi üzerine bilgi vermek ve iki dile hakim olan çocukların bu gelişimi nasıl sağladığını incelemektir. Çalışmamıza konu olan Meryem Aysel iki dillidir. Gözlemlerin yapıldığı sırada 26 aylıktır. Annesi Çinli, babası ise Türk'tür. Çince adı olan Aya Türkçede kibar, zarif anlamına gelmektedir. Annesinin Çince adı Xiao, Türkçe adı Çiğdem, babasının adı ise Alparslan'dır. Annesi ve babası Türkçe, İngilizce ve Çince olmak üzere üç dil bilmektedir. Evde çoğunlukla Türkçe ve Çince, sık olmamakla birlikte yeri geldiğinde de İngilizce konuşulmaktadır. Meryem Aysel akıcı bir şekilde Türkçe ve Çince konuşabilmekte ve her iki dili de aynı zamanda öğrenmektedir. Meryem'in iki dilliliği eş zamanlıdır. Üç aylık bir süreyle dil gelişimi

---

* Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, OMÜ-Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, vilicel@hotmail.com

** Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, OMÜ-Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, ases52@hotmail.com

gözlemlenen Meryem Aysel'in Çince ve Türkçe gelişimi incelenmiş ve bu gözlemlerden yola çıkılarak dil gelişimi fonetik, morfolojik, leksikolojik, semantik, sentaktik olmak üzere beş açıdan değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerin sonucuna göre Meryem'in dil gelişiminin yaşından oldukça ileride olduğu ve dil seçiminde oldukça zekice hareket ettiği saptanmıştır. Nerede Çince, nerede Türkçe kullanması gerektiğinin farkındadır. Meryem Çinceyi mükemmel anlamakta ve evde annesiyle yalnızken sürekli Çince konuşmaktadır. Babaannesi ya da babasıyla yalnızken ise Türkçeyi tercih etmektedir. Bildiği dilleri işitme sıklığına göre bazen Çince bazen de Türkçe üstün gelmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çince, Türkçe, Çocukta dil gelişimi, İki dillilik, Dilbilim

BILINGUALISM IN CHILD'S LANGUAGE DEVELOPMENT (CHINESE-TURKISH EXAMPLE)

Abstract

Demircan (1990: 20), states that bilingualism is a person's use of a second language other than his/her mother tongue to a certain extend in a period of his/her lifetime.

Hamer and Blanc (2000: 6) in Webster Dictionary explains that; a person who speaks two languages is defined as a speaker who has two languages or who can speak both fluently in particular and emphasises that bilingual person speaks two languages especially as a habit and under his/her control. Temel, Bekir and Yazıcı (2014: 193) say that bilingualism is an ability to establish a skill to communicate in two languages.

The purpose of this study is to give information about the language development in Children and to examine children who can speak two languages and how they can develop this ability. Meryem Aysel -the subject of our study- is bilingual. She was 26 month old when the observation was made. Her mother is Chinese and her father is Turkish. Her name is Aya in Chinese which means olite, graceful in Turkish. Her mother's name is Xiao in Chinese and Çiğdem in Turkish. Her father's name is Alparlan. Both mother and father speak 3 languages, Turkish, Chinese and English. At home, usually Turkish and Chinese are spoken, English is only spoken when necessary. Meryem Aysel can speak Turkish and Chinese and learns both languages fluently. Her bilingualism is synchoronous. During 3 months observation, Chinese and Turkish Language development of Meryem Aysel is analysed. Based on these observations, her bilingual development is evaluated according to Phonetics, Morphology, Lexicology, Semantics and Syntax. As a result of these valuations, Language development of Meryem Aysel is very fast and beyond her age and also she selects the languages very smartly. She is aware of and knows when and where to use Chinese or Turkish. She perfectly understands Chinese and when alone with her mother at home always speaks Chinese. She prefers speaking Turkish when she is with her grandmother or father. Depending on the exposure of hearing both languages, sometimes Chinese , sometimes Turkish becomes the dominant language.

Keywords: Chinese, Turkish, Language development in children, Bilingualism, Linguistics

Çocuk Dil Gelişimi

Çocuklarda dil gelişimi çeşitli aşamalardan oluşur. İlk aşama Lund (2003: 40)'un belirttiği gibi prelinguistik aşamadır ve doğumdan 12 aya kadar uzanır. Ağlama, cıvıldaama, agulama ve yankılanma dönemlerinden oluşan bu aşama, çocuğun dil ediniminin birinci aşamasını oluşturur.

1. Ağlama, cıvıldaama, agulama ve yankılanma aşaması:

Çocukların ilk sözcüğü söyleyene kadar dili olmadığı düşüncesi genel bir yanıştır. Başlangıçta yeni doğan bir çocuk ağlamayla sesini duyurduğu için tek sesi ağlamaktır. İngiliz şair Lord Tennyson'un belirttiği gibi konuşmak için ilk çabamız sözcükler değil ağlamaktır. Bebekler ağlayarak iletişim kurmak için sinyal gönderir. Eski Romalıların inancına göre ağlamak özel ruhların hediyesidir. Vigitanus ve Plato çocuğun ağlamasının, rahat ya da rahatsız olduğunun farkını gösterdiğini belirtmiştir. Ağlama bir anlamda ilk birkaç ayda kullanılan sözsüz bir dildir. Çünkü çocuk konuşma sözcüklerini kullanamadığından, rahatsızlığını anlatmak için ağlamayı kullanır. Ağlayarak dilsel sesleri nasıl çıkaracağını öğrenir. Bebek doğduktan sonraki ilk birkaç haftada ağlayarak sinir sistemini, anatomisini geliştirir. Ağlamak başlangıçta gelişen doğal bir reaksiyondur ve çocuğu sesli iletişime hazırlar. Ağlayan bir bebeği gözlemlersek ciğerlerini nasıl kullandığına, nefesini nasıl kontrol edebildiğine tanık olabiliriz. Ağlamak başlangıçta tamamen semboliktir. Fiziksel sesler ve iletişimsellik arasında doğrudan ve şeffaf bir çizgidir. Örneğin aç bir bebek yüksek sesle ve uzun süre ağlamaya başlar. Ağlamanın derecesi rahatsızlığının akustik sinyalidir. Birinci ve ikinci ayda ağlamak daha ayrımsal olur. Örneğin bir anne bebeğinin ağlamasından, acıktığını ya da ağrısı olduğunu anlar.

Çocuk 1 aylık olduğunda ünlüleri ve ünsüzleri tanıır. Çocuk kendisine bakan kişiyle ilişki kurduktan birkaç hafta sonra cıvıldaamaya (cooling) başlar. Cıvıldaama sesleri, çocuğun memnuniyetini, rahat ve huzurlu olduğunu gösterir. Cıvıldaama aşaması 2 aylıkken ortaya çıkar. En büyük gelişme 6 aylıkken olur. Çocukta agulama (babbling) aşaması başlar. Bu aşama, çocuğun doğal gelişimi olarak ünlü ve ünsüzleri çıkardığı ve birleştirdiği aşamadır; ses tellerinin patladığı bir çeşit sessel oyundur. Ünlülerle ünsüzleri birleştirerek “ba, pa” hecelerini çıkarmaya başlar. Bu dönemde çocukların çıkardığı sesler evrenseldir ve kültür farklılıklarına rağmen benzerlikler gösterir. Agulama aşaması ilk psikolinguistik aşamadır (Scovel, 2009: 4).

Çocuklar sesleri duyarak öğrenir. Bu aşamaya kadar normal bebeklerle sağır bebekler arasında küçük farklar vardır. Her iki bebek de ağlama ve cıvıldaama aşamasında duyma yetilerine göre farklı sinyaller verirler ama bu aşamada sağır bebekler agulamayı bırakma eğilimi içinde olurlar, çünkü geribildirim olmadığından çıkardıkları sesleri duyamazlar. Agulama aşamasında ilk sinyallerini veren duyma yetisi eksikliği, tam olarak 8-10 ay civarında ortaya çıkar. Yapılan araştırmalarda (Petitto ve diğ. 2001) aynı hareketin aynı amaçla hem işitme engelli hem de anne babası işitme engelli olan ama kendilerinde böyle bir engel olmayan bebekler tarafından yapıldığını ortaya koymuştur. Her iki grup bebeğin maruz kaldıkları dil işaret dilidir. Her iki gruptaki bebekler diğer el hareketlerinden farklı olan aynı tür el hareketlerini kullanmışlardır. Bebeklerin anlamı olmayan veya bir göndermede bulunmayan işaret dilini kullandıkları görülmüştür (Baştürk, 2013: 6).

Çocuklar üzerinde yapılan birçok çalışma, çocukların konuşmaya başlamadan önce pek çok sözcüğü anladığını ortaya koyuyor. Çocuk 9 aylık olduğunda anladığını

ifade etmek için jest ve mimiklerini kullanır. Bu da bir çeşit dil öncesi dönem olarak kabul edilir. 8-10 aylıkken yankılanma (echolalia) dönemi başlar, arka arkaya heceleri tekrarlar: Baba, dede, mama gibi. Baştürk (2013: 5) Yankılanma Evresini tekrarlamalı cıvıldaama ya da heceleme cıvıldaama olarak adlandırır. Keklik (2015: 23) ise, yankılanma dönemini 6-10 ay arasında gösterir ve bu evreyi Mırıldanma Tekrarı olarak adlandırır. Bu aylarda bebeğin çıkardığı seslerin çevrede konuşulan dilin niteliklerine büründüğünü ve bu tür hece tekrarının bebeğin kendi tercihi olduğunu söyler.

2. Tek sözcük aşaması:

Ağlama, cıvıldaama, agulama ve yankılanma aşamasından sonra çocuğun erken dil gelişiminin zirvesine gelinir. İlk sözcük. Tek sözcük aşaması 8-12 aylıkken başlar. Çocuk hala büyük bir seslendirme dönemi olan agulama döneminde ama agulama sırasında da sözcük kullanabilir. Bu sözcükler yetişkinlerin sözcüklerinin başka bir versiyonudur ama o sözcüklere yaklaşıp. Kalıplaşmış şekilleri kullanır gibi görünmesine rağmen yarattığı sözcükler sihirli kavraamlara denk gelebilir. Çocuklar ilk sözcükleri anadilinin sözcüklerinden öğrenir ama bu sözcükler çocuk tarafından değiştirilebilir. İskelet cümle olarak tek sözcüklük cümle holoprastic aşamayı gösterir. Çocuk holophrasis (Holofraz) denilen tek sözcükle neredeyse bir cümle kurar. Birçok psikodilbilimci tek sözcüklük cümle kullanımının yetişkinlerin tek sözcüklük soru kullanımlarından kaynaklandığını öne sürer. Örneğin bir yetişkin çocuğuna “Süt?” derken “Süt istiyor musun?” demek istemektedir. Çocuk da duyduğu bu kullanımı tekrar eder. Tek sözcük aşamasında çocuğun sözcükleri başlangıçta büyük ifadeleri olmasa da sözcükler bir nesneyi işaret eder. “Anne” sözcüğü “Annemi istiyorum, annem nerede?” gibi birçok anlam ifade edebilir. Sözcük öğrenimi ilk sözcükten sonraki 3-4 ay içinde yavaş olabilir. Bildiği sözcüklere en fazla 10 sözcük daha ekleyebilir ama 16-18 aylık bir çocuk 50 sözcük, 2 yaşında bir çocuk 300 sözcük söyleyebilir. Harley bu dönemi “sözcük patlaması” şeklinde adlandırır.

3. Gramer gelişimi:

18 aylık çocuklar iki sözcüklü cümleler kurabilir. Bunlar telegrafik konuşmalardır. Ek kullanımı yoktur ama en az iki sözcüğü yan yana getirmek suretiyle bir cümle oluşumu gerçekleştirir. Bu, çocukta cümle bilgisinin geliştiğini gösterir. Sözcükleri birleştirmeye başladığında gramer öğrenimi daha hızlı gelişir. Roger Brown ve meslektaşları çocukta gramer gelişiminin farklı aşamalarda olduğunu, sözcük oluşum sayısının ölçü olduğunu söyler. Holophrasis (Holofraz) denilen tek sözcükle anlatım, daha sonra iki, üç ve dört sözcüklü anlatıma dönüşür. İki sözcük aşamasında çocuğun gramer konusunda sürpriz olarak erken geliştiğini görebiliriz. Çocuklar genelde sözcük sayısı konusunda cimri olduğundan, bazı çocuklar kendi küçük cümleleri içinde aynı sözcükleri iki defa tekrarlar. Çocuklarda iki, üç sözcüklü cümle edinimi yaklaşık iki yıl sürer. Başlangıçta içerik sözcükler (isim, sıfat, fiil) kullanır. Fonksiyon sözcükler olan bağlaç ve edat kullanımı daha geç olur. Erken gramer aşaması 18-30 ay arasındadır. Bu yaş aralığında olan çocuk, basit ve kısa cümleler kurar, ancak 2,5 yaşında kuralları yapabilir. 5 yaşındaki bir çocuk bir yetişkin kadar gramer kullanımına sahiptir ama edilgen yapı gibi derin gramer yapılarını kullanamaz. Çocuğun edindiği sözcük sayısı da yaşa göre gelişme gösterir. 2

yaşındaki bir çocuk 300 sözcük kullanabilirken 6 yaşındaki bir çocuk 13.000 sözcük kullanabilir.

Çocuk dil gelişimini normal olarak tamamlayan ama yaşadıkları ortamda iki dil birden işiten çocuklar doğuştan iki dilli olarak büyür. Buna “Çocukluk Dönemi İki Dilliliği” denir. Küntay ve Uzundağ (2016: 41)’a göre iki dilli ve tek dilli çocuklar karşılaştırıldığında nicelik ve nitelik bakımından farklılıklar olduğu görülür. “Niceliksel farkların başında iki dil öğrenen çocukların birden fazla dil bilgisel kuramlar sistemi, kelime hazinesi ve sesbirim yapısı öğrenmeleri gelir. Niteliksel olarak bakıldığında ise aynı anda iki dili duyan bebeklerin günlük hayatlarında iki farklı dil duyduklarını fark etmeleri ve konuşma yoluyla aldıkları bilgileri buna göre sınıflandırmaları gerekir.

Türkçe ve Çinceye Temel Bir Bakış

Çalışmada ifade edilen konunun daha iyi anlaşılması için Türkçe ve Çince arasında bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı karşılaştırmalı bir dil incelemesi yapmak değildir. Bu nedenle ayrıntıya girilmeden çalışmamızı ilgilendiren konularda Çince hakkında bilgiler sunulacaktır. Her iki dil arasında çok sayıda dil bilgisel farklar bulunmaktadır.

Çince, Çin-Tibet dil ailesine mensuptur. Çin dili, Çin-Tibet dil ailesinin Sinitic alt koluna bağlıdır. (Fidan, 2011: 1) Çince imler (yazı karakterleri) temelde sesi ifade eden değil anlamı ifade eden şekillerdir. İmleri gördüğümüzde okunuşunu bilmemek ve zor hatırlamak Çince’ye özgü bir sorundur. (Erden Tuğlu, 2006: V) Çince imler Latin alfabesiyle karşılaştırıldığında dört farklı tonlama karşımıza çıkmaktadır. Bu tonlamalar anlamı tamamen değiştirmektedir.

Çincede 50.000’den fazla Çince karakter sadece 400’den fazla hece ile sesletilmektedir. Bundan da anlaşılacağı gibi aynı heceden ve aynı ses tonlarından meydana gelen fakat farklı anlamlar ifade eden heceler ortaya çıkmıştır. Örneğin; mai (买satın almak) ve mai (卖 satmak). İşte Çincede ses tonları kelimelerin anlamlarını, niteliğini hatta dilbilgisi görevlerini ayırt edici görevler üstlenmiştir. (Erden Tuğlu, 2006: VI)

Çalışmada yer alan ve üzerinde gözlem yapılan çocuk, 26 aylık Çince ve Türkçeyi eş zamanlı öğrenen Çince adıyla Aya, Türkçe adıyla ise Meryem Aysel’dir. Meryem yaklaşık 3 aydır gözlemlenmektedir. Alınan kayıtlar ve tutulan notlardan çeşitli veriler elde edilmiştir ve Meryem’den elde edilen veriler beş alt başlık altında incelenecektir.

1. Fonetik Açıdan Değerlendirme

Çince ve Türkçe arasındaki yakın sesler Erden Tuğlu (2006) tarafından i,ı,e,u,ü ünlüleri ve p,f,t,k,l,m,n,ş,ç,c ünsüzleri olarak ifade edilir. Bu seslerin birebir örtüşmeyeceği açıktır. Bu nedenle yakın sesler olarak tanımlanmıştır. Bunun dışındaki bazı sesler mesela “a” gibi her iki dilde de mevcut olmasına rağmen söyleyiş bakımından benzerlik taşımaz veya Çincedeki birleşik ünlüler ve bazı ünsüzler Türkçede bulunmaz. Meryem’in en önemli ses kaybının /r/ olduğu gözlemlenmiştir. Annesinin de /r/ sesini çıkaramadığı görülmüştür. Bu ses kaybının ana dili olan Çinceden kaynaklandığı düşünülmektedir. /r/ sesinin çıkarılması gereken sözcüklerde bazen son ünlüyü uzattığı: peenii ‘peynir’, baadak ‘bardak’,

buuda ‘burada’, uçuuoo ‘uçuyor’, çıkaadım ‘çıkardım’, oonuuoo ‘oynuyor’, napiioo ‘napiyor’, vaa ‘var’, öötelim ‘örtelim’, şooba ‘çorba’, ooda ‘orada’, şekee ‘şeker’, aaliiioo ‘ağlıyor’, boşuluuoo ‘bozuluyor’, bii ‘bir’, veemiş ‘vermiş’, duu ‘dur’, anataa ‘anahtar’, neede ‘nerede’, aamut ‘armut’, öödek ‘ördek’, göödün mü ‘gördün mü’, maated ‘market’, bazen /r/ yerine /l/ kullandığı tespit edilmiştir: aalan ‘ayran’, bulaa otulalım ‘buraya oturalım’, veliim mi ‘vereyim mi’, kilaş ‘kiraz’, yaplak ‘yaprak’, holoj ‘horoz’, kayıkçım küleii ‘kayıkçımın küreği’, çolap ‘çorap’, bulada koy ‘buraya koy’, alı ‘arı’, çıkaliim mi ‘çıkaraayım mı’, pala ‘para’, baaliiio ‘bağırıyor’, alaba ‘araba’, Meeyem ‘Meryem’

/z/ sesi yerine bazen /s/ kullandığı: muşmuş ‘muz’, sebla ‘zebra’, kış ‘kız’, bis ‘biz’, /z/ sesinin /ş/-/j/ arası bir sese dönüştüğü izlenmiştir: şakış ‘sakız’, göjünü ‘gözünü’ açiiioo, üjüm ‘üzüm’, yatiiioş ‘yatıyoruz’, holoj ‘horoz’, güşel ‘güzel’, buudayış ‘buradayız’, biş ‘biz’, kilaş ‘kiraz’, jeetin ‘zeytin’, yapçaaş ‘yapacağız’, yüjüne ‘yüzüne’, yapamaş ‘yapamaz’, kışma ‘kızma’, napiioş ‘ne yapıyoruz’.

/s/ sesini çıkarabildiği ve bazen /z/ yerine kullandığı ama /s/ sesi kullanması gereken yerlerde /ş/ sesi çıkardığı görülmüştür: şakış ‘sakız’, patateş ‘patates’, şuu ‘su’, meeve şuyü ‘meyve suyu’, şuuçiiioo ‘su içiyor’, pašta ‘pasta’, işiiioom ‘istiyorum’, şana ‘sana’, şiidim ‘sildim’, hašta ‘hasta’, şaktadık ‘sakladık’, şeviiioom ‘seviyorum’. Bazem /s/ sesi yerine /ç/ sesi kullandığı gözlemlenmiştir: hepşi ya da hepçi ‘hepsi’, şen ya da çen ‘sen’.

/v/ sesini çıkarabildiği, /v/ sesi baştaysa daha kolay çıkardığı: vaa ‘var’, veemiş ‘vermiş’, veeliim mi ‘vereyim mi’, vak vak ‘ördek’, veedim ‘verdim’; /v/ sesi sözcüğün ortadaysa bu sesin bazen /b/ sesine: ebet ‘evet’, debe ‘deve’, kaabatı ‘kahvaltı’, sondaysa /f/ sesine dönüştüğü: pilaaf ‘pilav’, bazen de /v/ sesi yerine uzun ünlü kullandığı: ciicii ‘civciv’, taaşan ‘tavşan’, sözcüğün sonunda bulunan /l/ sesini /v/ şeklinde söylediği tespit edilmiştir: baav ‘bal’, çaçaaav ‘çatal’.

/l/ sesini /r/ sesinin yerine kullandığı: veliim mi ‘vereyim mi’, kilaş ‘kiraz’, holoj ‘horoz’, veliiiom ‘veriyorum’, ilaç, bakalım, balık, alalım sözcüklerini ünsüz değişimi yapmadan söylediği ama /l/ sesinin yanındaki tüm ünlüleri ince ve /l/ sesinin bulunduğu bazı sözcüklerde ünlülerden birini uzatarak söylediği görülmüştür: aama ‘elma’, aamış ‘almış’, aadım ‘aldım’, oodum ‘oldum’, aakış ‘alkış’, dooduyoş ‘dolduruyoruz’, bee ‘bel’, fii ‘fil’. Limon ve mandalina sözcüklerinde /l/ sesinin yerine /n/ sesi kullandığı tespit edilmiştir: nimon, mandanina.

/ş/ sesini birçok sözcükte /z/ yerine kullandığı: yatiiioş ‘yatıyoruz’, kilaş ‘kiraz’ ama /ş/ sesi bulunan bazı sözcüklerde /ş/ sesini /j/ şeklinde söylediği görülmüştür: günej ‘güneş’, baakuş ‘baykuş’.

/ç/ sesini çıkarabildiği: içiiioo ‘içiyor’, açiiioo ‘açıyor’, açalım ‘açalım’ ama bazı sözcüklerde /ç/ sesinin /ş/ sesine dönüştüğü gözlenmiştir: şışek ‘çiçek’, şooba ‘çorba’, iştik ‘içtik’, aşma ‘açma’.

/k/ sesinin başta ve ortada olduğu bazı sözcükleri /t/ sesi ile söylediği, /t/ sesini /t/-/s/ arası bir ses şeklinde çıkardığı: taplan ‘kaplan’, töpek ‘köpek’, tapaat ‘kapat’, etmet ‘ekmek’, telebek ‘kelebek’, maated ‘market’, başta ‘başka’; orijinalinde /t/ sesi bulunan sözcüklerde /t/ sesini çıkarabildiği ama /t/ sesinin yanındaki bütün ünlüleri

ince söylediği tespit edilmiştir: tamam, top, evet, tutuyoo ‘tutuyor’, toolit ‘tuvalet’, hašta ‘hasta’, taş, taaşan ‘tavşan’, at.

/ğ/ sesini uzun ünlüyle söylediği görülmüştür: papaan ‘papağan’, aaliio ‘ağlıyor’, yapcaaş ‘yapacağız’, yaa ‘yağ’, daa ‘dağ’, baaliio ‘bağırıyor’, kaât ‘kağıt’, kayıkçın küleii ‘kayıkçının küreği’.

/y/ sesiyle başlayan sözcüklerde /y/ sesiyle ilgili bir değişiklik yapmadığı: yaplak ‘yaprak’, yeşii ‘yeşil’, yaa ‘yağ’, yok, yap, yapcaaş ‘yapacağız’ ama /y/ sesi sözcüğün ortasında /ğ/ sesinde olduğu gibi sözcükteki ünlüleri uzatarak söylediği tespit edilmiştir: baakuj ‘baykuş’, bööle ‘böyle’, jeetin ‘zeytin’, aava ‘ayva’, peenii ‘peynir’, oonuo ‘oynuyor’, tutuuo ‘tutuyor’, napioo ‘ne yapıyor’, veliim mi ‘vereyim mi’, veliiom ‘veriyorum’, aliim mi ‘alayım mi’.

Ünlü sesleri /l/, /t/, /d/, /k/ sesleriyle birlikte ince bir şekilde söylediği, /o/ sesini /o/-/ö/ arası, /u/ sesini /u/-/ü/ arası, /a/ sesini de /a/-/e/ arası bir sese dönüştürdüğü görülmüştür: dûû ‘dur’, bâkâlîm ‘bakalım’, bûlâcâm ‘bulacağım’, bûldûm ‘buldum’, bââliiô ‘bağırıyor’.

Kitap sözcüğünü söyleyemediği, “kipak işiioo” şeklinde ifade ettiği ama annesinin anlamadığını görünce hemen Çince olarak “Shy, wo yao shy (kitap istiyorum)” dediği gözlemlenmiştir.

2. Morfolojik Açıdan Değerlendirme

Erken gramer gelişimindeki telegrafik cümlelerde olduğu gibi, tamlamaları tamlanandaki iyelik ekini {+1}, {+sı} kullanmadan söylediği, örneğin ütü masasına ‘ütü masa’, devekuşuna ‘dedekuş’, saç kreminde ‘saç kıyem’, tavuk çorbasına ‘tauk sooba’, kaşar peynirine ‘kaşaa peenii’ dediği gözlemlenmiştir.

Ad durum eklerini doğru kullanmadığı, özellikle yönelme durumunda yanlışlık yaptığı, yönelme ad durum eki {+a} yerine bulunma ad durum eki {+da} kullandığı ‘nerede geldi, şulada koy, bulada gel, bulada koy’ görülmüş, belirtme ad durumunu {+1} kullandığı: ‘şeni şeviiom, beni şeviiio muşun’ ama iyelik ekinden sonra kullanılan belirtme ad durum ekini söylemediği (hepsini aldım yerine hepçi aadım) tespit edilmiştir.

2 yaşındaki bir çocuk için oldukça zor olan yeterlilik eylemini kullandığı, annesine ne istediğini ifade edemeyince /l/ sesi yerine /n/ kullanarak ‘annatamadım’ dediği dikkati çekmiştir.

3. Semantik Açıdan Değerlendirme

Semantiğin en temel konusu dil dünya ilişkisidir. Bu ilişkiyi felsefeciler gönderme kavramı ile dile getirir. Gerçekçi anlayışa göre özel ad, zamir, ad tamlaması gibi tümcenin özne konumunda yer alan bir terim tek bir nesneye gönderme yapar. Bütün doğal diller anlamlı sözcük, öbek veya cümlelerden oluşur. Her sözcük, öbek veya cümle en az bir anlamla ilişkilendirilebilir. Öbek ve cümlelerin anlamı kendilerini oluşturan cümlelerin anlamına bağlıdır. Sözcüklerin birbiriyle olan söz dizimsel ilişkileri anlamı değiştirebilir.

Dili yeni öğrenen bir çocuk öğrendiği dilde sözcükleri farklı anlamlandırabilir. Özellikle de iki dilli çocuklarda sözcüklerde daralma ve genişlemeler görülebilir.

3.1. Sözcük daralması ve genişlemeleri

Meryem'in sözcük daralmasından çok sözcük genişlemesi yaptığı, her türlü giysiye (elbise, etek, pantolon) 'ofu' dediği görülmüştür. Çince kıyafet demek olan bu sözcüğü de tam olarak telaffuz edemediği dikkati çekmiştir. Sözcüğün doğru olarak söylenişi ifu'dur. Krem, losyon gibi kokulu şeyler için 'şanşan' (Çince: xiang: mis kokulu anlamında) sözcüğünü kullandığı, masa, sehpa gibi dört ayaklı eşyaların hepsine 'masa'; koltuk, kanepa, sandalye gibi oturulacak eşyaların hepsine 'koltuk' dediği tespit edilmiştir.

3.2. Alt ve üst terim kavramı

Alt ve üst terim kavramının Meryem'de tam olarak gelişmediği, meyveleri, ayrı ayrı tanıdığı ama onların meyve mi, hayvan mı, sebze mi olduğunu ayırt edemediği görülmüştür. Sadece portakalla mandalınayı karıştırdığı, aynı şekilde hayvanların da çoğunu tanıdığı ama "Bu hayvan mı, hangisi hayvan, hangisi meyve?" dendiğinde gösteremediği, bazı hayvanları çıkardığı sesle adlandırdığı, kedi için 'mav', köpek için 'havhav', kurbağa için 'kuvakvak' dediği, bisküvi sözcüğünü (büyük ihtimalle yerken duyduğu sestten dolayı) 'kıtık' olarak adlandırdığı dikkati çekmiştir.

Peynir çeşitlerini bildiği, labne ve kaşar peynirini ayırt ettiği ama zeytini ayırt edemediği, yeşil ve siyah zeytin farkını bilmediği, ikisine de "zeytin" dediği görülmüştür. Kahvaltı çeşitlerinin ve yemek adlarının çoğunu bildiği, tamlama şeklinde olan yemek adlarını tam söyleyemediği, dış organların hem Çince hem de Türkçe adlarını bildiği, sözcük söylendiğinde organı gösterebildiği, organ gösterildiğinde de adını söyleyebildiği tespit edilmiştir. Ben, benim, bana ya da sen, senin, sana ayırımı yapabildiği gözlenmiştir: şana ilaç veliim, şana açiim, şen de yap, şen beni çok şeviiio, bana kooy, ben de işiioo.

3.3 Sözcük Kullanım Tercihi

Meryem'in zorlandığı Türkçe sözcükler yerine Çince olanları tercih ettiği görülür. "Şemsiye nerede?" dediği zaman hemen koşup getirdiği ama "o ne?" dediği zaman ısrarla Çincesini söylediği, Çince olarak da doğrusunu söyleyemediği dikkat çekmiştir. (Şemsiye Çinceye yuusan ama o "nüüsan" demektir.) Annesinden gün boyu duyduğu Çincenin Türkçeye baskın geldiği düşünülmektedir.

4. Sentaktik Açıdan Değerlendirme

Kurduğu cümlelerde iyelik eki ve kişi eki kullanımının değişkenlik gösterdiği, istek kipiyle birlikte kişi eki kullandığı dikkat çekmiştir: Tapatalım, oynaalım, yapıim, bakiim. Şimdiki zaman kullanımında ise bazen şeviiom 'seviyorum', bazen de ben şeviiio 'ben seviyor'; yine aynı şekilde işiioom 'istiyorum', ben bi şey işiio 'ben bir şey istiyor' şeklinde farklılıklar gözlemlenmiştir. Gelecek zamanda genellikle kişi eki kullanmadığı: Emicek 'ben emeyeğim', ben yiicek 'ben yiyeceğim', en çok istek kipi ve belirsiz geçmiş zaman kullanmayı sevdiği dikkati çekmiştir: Noomuş, ben bi bakiim, tapatalım, oynaalım, yapıim

Bazen kişi eki ya da kişi zamiri kullanmadığı, kendisinden 'o' şeklinde bahsettiği, fotoğrafta kendisini görünce 'Meeyem' dediği, bir şey istemediği zaman 'işemiiio', sevdiği zaman şeviiio 'seviyorum' dediği, ünlemleri çok sevdiği, Çinceye özel a ya, o ov ünlemlerini ve Türkçe hadi, ayy, a aa, vaaay ünlemlerini sık kullandığı tespit edilmiştir.

gibi, kadar, çünkü, için fonksiyon sözcüklerinin kullanımı henüz görülmemektedir ama kalıp şeklinde haydi ünlemi, daha edatını; ama, da bağlacını cümlelerle birlikte kullandığı göze çarpmıştır:

hadi tapaat ‘hadi kapat’

şen **de** bana kooy ‘sen de bana koy’

şen **de** oku ‘sen de oku’

şen **de** yaap ‘sen de yap’

biş yedik **de** şaktatik ‘biz yedik de sakladık’

ben **de** işiioo ‘ben de istiyorum’

boşuluuo **amaa** ‘bozuluyor ama’

uyu **amaa** ‘uyu ama’

daha işiioo ‘daha istiyorum’

Su ve içiyor sözcüğünü birleştirerek “şuuçiiioo” şeklinde kullandığı, tek sözcük gibi kabul ettiği ve Çince bir sözcükmüş gibi görünen şuuçiiioo sözcüğünü melodili söylediği görülmüştür. Çincedeki vurguların, söylediği Türkçe sözcükleri etkilediği ve sözcüklerinin çoğunda alçalıp yükselen bir melodi olduğu fark edilmiştir.

5. Leksikolojik Açıdan Değerlendirme

Bazen iki dili birleştirerek yeni sözcükler oluşturmaktadır. Örneğin Çince “mama” sözcüğünü ve Türkçe “anneciğim” sözcüğündeki {+cik} ekini birleştirerek “mamacım” dediği görülmüştür. Anne ve baba İngilizce bilmekte ve evde İngilizce de konuşulmaktadır. Meryem Aysel’in akıcı bir şekilde İngilizce konuşmasa bile konuşmalar içinden İngilizce sözcükleri seçerek ilginç birleştirmeler yaptığı; örneğin doğum gününde ona üç dilde söylenen doğum günü cümlelerini birleştirerek kendince bir doğum günü şarkısı yarattığı; yarattığı ‘happy olsun kuaylı’ cümlesini de Çince cümlelerdeki vurguyla söylediği fark edilmiştir:

Şın rı kuaylı (Çince)

Happy birthday to you (İngilizce)

Doğum günün kutlu olsun.

Ana renkleri bildiği, bazen İngilizce ya da Çincelerini söylediği, bazen de daha önce ismini bildiği bir nesneye benzeterek adlandırdığı yeşile bazen “gren”, bazen “yalpak”, bazen “yeşii” dediği görülmüştür. Sarıya “nimon”, kırmızıya “çilek”, mora “zhese” ya da “moo” dediği, en sevdiği renk pembe ve mor olduğu için kendisine bir şey seçeceği zaman tercihinin mor ya da pembeden yana olduğu, pembe renkli kıyafetlere “çook tatlı, ben peebe giyyom” dediği gözlemlenmiştir.

Arka, ön, alt, üst, sağ, sol gibi yer ve yön anlatan sözcükleri bildiği: aakamda ‘arkamda’, kaaşıda kuş vaa ‘karşıda kuş var’, sağ sol sözcüklerini bilmesine rağmen karıştırdığı fark edilmiştir.

Annesi genelde zorlanmasın diye İngilizce kullanmayı tercih etmemektedir ama bazen farkında olmadan “Bak Meryem, mor, purple, zhese” dediği zaman o da doğal olarak öğrendiği anlaşılmıştır.

Sıfatların çoğunu bildiği, uzak-yakın, sıcak-soğuk, güzel-çirkin sıfatlarını kullandığı, En çok minicik ve kocaman sıfatlarını kullanmayı sevdiği, dedesi “Senin ayakların kocaman” dediğinde “Hayı benim aaklaım minicik, şenin aaklaım koşaman” dediği gözlemlenmiştir.

Sonuç

Oruç (2016: 284), iki dillilik kavramı için dikkat çeken ortak noktanın iki dili ana dili ölçüsünde ya da ana diline yakın ölçüde kullanabilme yeteneği olması şeklinde belirtir. Başka deyişle iki dillilik kavramında bir kişinin birinci dilinin yanında ikinci dili ona yakın ya da benzer derecede bir beceriyle kullanabilmesi yeteneğidir. Bu aynı zamanda kişinin kendini her iki dilde hayatın bütün alanlarında ve sosyal birimlerde aynı etkinlikte ifade edebilme yeteneği anlamına gelmektedir.

Bir birey çocuk yaşta iki dille ilişkiye girdikten sonra yetişkinliğinde de öğrendiği iki dili kullanırken zaman zaman bir dil diğerine üstün gelebilir ama edindiği iki dil de ana diliyse ve ailede konuşuluyorsa iki dil eş zamanlı ilerleyebilir. Eğer birey çocukluk döneminde her iki dilin de ana dili olduğu bir ortamda büyümüşse ve öğrenmeye eş zamanlı başlamışsa bu durum, eş zamanlı iki dillilik olarak adlandırılır. Bir çocuk iki dilli eğitim alırken her dilin kullanımı ve iletişimin durumu arasında ilişki kurması çabuk olur. Her iki dili de aynı yetiyle kullanan birey iki dili kesin bir biçimde ayırt edecek ve dili kendine özgü mantığı içinde kullanacaktır. Çalışmaya konu olan Meryem Aysel ya da Çince adıyla Aya bu tanımlamalara uygun olarak eş zamanlı iki dil öğrenmektedir. Meryem’in dil gelişimi yaşından oldukça ileride ve dil seçiminde oldukça zekice hareket etmektedir. Nerede Çince, nerede Türkçe kullanması gerektiğinin farkında olan ve Çinceyi mükemmel anlayan Meryem evde annesiyle yalnızken sürekli Çince konuşmaktadır. Bildiği dilleri işitme sıklığına göre bazen Çince bazen de Türkçe üstün gelebilmektedir. Annesinden alınan bilgiye göre ilk söylediği sözcük Türkçe *dede*, ikinci sözcük ise Çince *mama* ‘anne’ dir. İlk konuştuğunda evde sürekli anneye birlikte olduğu için Çince sözcüklerinin daha fazla olduğu, ama şu anda babaanne ve dedenin yaklaşık dört aydır onlarla yaşaması sebebiyle Türkçeyi daha fazla kullandığı tespit edilmiştir. Ani durumlarda, planlama yapacak zamanı olmadığı anlarda refleks olarak Çinceyi kullanmaktadır. Gece uyandığında *bu yao* ‘istemiyorum’, bir yeri acıdığında *mama* ‘anne’ demekte ya da kendi kendine konuştuğunda genelde Çinceyi tercih etmektedir. Ama Çince bilmeyen Türk akrabaları geldiğinde Türkçeye ağırlık vermektedir. Annesinin verdiği bilgiye göre *resim çiz* anlamında *hua hua* dediği tespit edilmiştir. Annesi bir gün babaannesinin geldiğini, ona da *hua hua* dediğini, babaannesinin anlamadığını fark edince anneye konuşurken *hua hua*, babaanneyle konuşurken *resim çiz* dediğini nakletmiştir.

Kalıp sözcükleri daha kolay öğrenmektedir: *Afiyet ooşuun, hooşakaa*.

Dört-beş sözcükle cümle kurabilmektedir: *Hayı, şen beni çok seviioo* ‘hayır, sen beni çok seviyorsun’; *Ebet, benim aaklaım minicik* ‘Evet, benim ayaklarım minicik’.

Annesine *mama*, *anne* bazen *annecim* bazen de *mamacım* demektedir. 4,5 yaşındaki kuzeni annesine *Çiğdem Abl*a (Annesinin Çince adı Xiao ama Türkçe adı Çiğdem) dediği için o da arada *Çiğdem Abl*a şeklinde seslenmektedir. Babasına *baba* dediği ama bazen dedesine *Bilal* demeyi sevdiği, *dede* ya da *yeye* dediğinde dedesi bakmazsa *Bilal* diye seslendiği gözlemlenmiştir.

Kendine ait *çikatala* ‘çikolata’, *ayabak* ‘ayakkabı’, *pootalau* ‘portakal’, *donduu* ‘dondurma’, *kaploon* ‘kaplumbağa’, *oçak* ‘bıçak’, *teleşoon* ‘telefon’ gibi sözcükler oluşturmuştur.

Bir nesne gösterilip yanlış adlandırıldığında, örneğin bir fili gösterip “Bak Meryem bir kedi.” dendiğinde hemen tepki gösterip “Hayı, o bi fii” demektedir.

Sözcükler ve olaylar arasında kolaylıkla bağlantı kurabildiği tespit edilmiştir. Annesi televizyonda seyrettiği ve çok sevdiği bir çizgi film olduğunu, çizgi filmin ana karakteri olan kızın çilek şeklinde canlandırıldığını ve Meryem Aysel’in çilekle kızı özdeşleştirerek çilek meyvesini gördüğünde de *çilek kız* dediğini nakletmiştir.

Bazı sözcükleri duyduğunda şarkılarla cevap vermektedir. Örneğin “Arı ne?” diye sorulduğunda *aalı vızavız diye çalışı...* diye şarkı söylemekte ya da çiftlik sözcüğünü duyduğunda *Ali Babanın bi çiftlii vaa...* şarkısını mırıldanmaktadır.

Çincedeki tonları ayırt edebilmekte ve tonları sanki ayrı birer sözcük gibi duyduğu şekilde seslendirmektedir. Ona göre her biri ayrı birer sözcük halindedir. Çincede 4 ton bulunmaktadır. Örneğin yazılışları aynı olan “dan” hecesi yükselen tonda söylendiği zaman yumurta, alçalan tonda söylendiği zaman kırmızı çiçek anlamına gelmektedir. Çincedeki bütün sözcükleri bilmesede bildiği sözcüklerin her tonunu doğru şekilde kullanmakta, Çince sözcüklerdeki tonlama kullandığı Türkçe sözcüklere de yansımakta ve sözcüklerinde alçalıp yükselen melodi gibi bir tını oluşmaktadır. Örneğin su ve içiyor sözcüklerini birleştirerek *şuuçiioo* şeklinde söylemekte ve şuu hecesini düz, çii hecesini yükselen ve oo hecesini de alçalan bir tonda seslendirmektedir. Yine benzer şekilde *bağırıyor* sözcüğünü tonlu bir şekilde söyleyerek baa hecesini düz, lii hecesini yükselen, oo hecesini de alçalan bir tonda söyleyerek “baaliioo” demektedir. Annesiyle daha çok zaman geçirdiği için vurgu, tonlama ve gramer yanlışları annesinin yanlışlarına benzemektedir. Örneğin annesi *hepsi aldın mı* ‘hepsini aldın mı’ demektedir, Meryem de *hepçi aadım* şeklinde cevap vermektedir. Ya da anne /r/ sesini Çincede Türkçedeki gibi /r/ sesi bulunmamasından dolayı söyleyememekte Meryem de annesinde duyduğu şekilde öğrenmektedir. (Çincede harf değil, hece sistemi bulunmaktadır. Eğer bir hecenin içinde r sesi bulunuyorsa seslendirilmekte ama hece r sesini bulundurmuyorsa o ses çıkarılamamaktadır.) Örneğin annesinin söylediği “pootakal” sözcüğünü tekrarlarlarken annesi gibi “pootakal” demektedir ama portakalı gösterip “Bu ne?” diye sorulduğunda portakal için kendi oluşturduğu “pootalau” sözcüğünü söylemektedir.

Nesneleri ve kişileri adlandırırken ise hangi sözcük kolayına gelirse onu söylemektedir. Zeynep Korkmaz (2009: 84)’ın “Konuşma sırasında zamandan ve emekten tasarruf ederek kolaylık sağlamak amacıyla ses düşmesi, ses benzeşmesi, ses ve hece kaynaşması gibi olaylara yol açan kural” olarak tanımladığı dilde en az çaba ilkesinde olduğu gibi kendini ifade edebileceği en kısa ya da kendince en kolay bulduğu sözcüğü tercih etmektedir. Örneğin babaannesine *banne* şeklinde seslenmektedir ama sözcüğün Çincesi ses tekrarı olduğu için *nay nay* sözcüğü daha kolay gelmekte ve Çincesini tercih etmektedir. Dedesine bazen *dede* bazen Çince şekliyle *ye ye*, ablaya Çince *ce ce*, köpek resmini gördüğünde bazen çıkardığı sestene dolayı *hav hav*, bazen de Çince *gov gov* demektedir. Lolipop gibi şekerlerin Çincesini tercih ederek “banbantın” demektedir. Dondurma gördüğünde bazen “donduu” bazen de Çince olarak “pingcilin”, timsah sözcüğü Çincedeki sözcüğe göre daha uzun olduğu için Çince “iyu”, balık için ise “yü” sözcüğünü tercih

etmektedir. Zürafa için “şavlu”, tren için “hooçı” (huo che) ve şemsiye için “nüsan” (yusan) demektir.

Meryem Aysel’in Çince sorulunca Çince, Türkçe sorulunca Türkçe cevap verdiği, kiminle Türkçe kiminle Çince konuşacağını farkında olduğu ve zorlanmadan iki dil öğrenimini eş zamanlı olarak ilerletebildiği tespit edilmiştir.

Kayıt Örneği

Xiao- Yatma kalk. Zhan gi lai (kalk). Ni gaosu mama zhege gushi (Sen annene bu hikayeyi anlat). Hao bu hao (Tamam mı)?

Meryem- Kaakamıyom.

Xiao- Wo xiang ting gushi (Ben hikaye dinlemek istiyorum). Zhe ge shi shen me (bu ne)? Zhe shi shen me (bu ne)?

Meryem- Bu nee?

Xiao- Ni shuo ne (Sen söyle). Qiezi (patlıcan).

Meryem- Çee cii (patlıcan).

Xiao- Patlıcaan.

Meryem- Patlıdan evet, bakım, bu ne?

Xiao- Ni shuo ne (Sen söyle). Sen de.

Meryem- Aama.

Xiao- Hı hı.

Meryem- Bu nee?

Xiao- Ni shuo ne (Sen söyle).

Meryem- Biş yedik de şaktadık.

Xiao- Zhe shi shen me (bu ne)? Sakladın mı, nereye sakladık?

Meryem- Biş maatede şaktadık. Jıgı jema (Zhe ge shi shen me=Bu ne)? Duu, jıgı jema?

Xiao- Ni shuo ne (sen söyle).

Meryem- Patateeeşş.

Xiao- Pootakaal, patates değıil.

Meryem- Buudâ, buudâ.

Xiao- Pootakaal, chengzi (portakal).

Meryem- Bu nee?

Xiao- Juzi, mandalina.

Meryem- Mandanina, evet. Bu nee?

Xiao- Taozhi (şeftali).

Meryem- Tao ci, evet. Bu nee?

Xiao- Trabzon huuması, shizi.

Meryem- Tamam, şen oku, çen oku.

Xiao- Ben okudum, ben okudum. Ni ba caomei zhao chulai (sen çileği bul), hao bu hao (tamam mı)? Caomei zai nali? (Çilek nerede?)

Xiao- Aaa, zhe shi shen me (Bu ne?)

Meryem- Hao(tamam), ci ce la (zhi dao le= biliyorum). Bûlâcâm.

Xiao- Ah, bulacan mı?

Meryem- Bûûdûûm.

Xiao- Buuduun, caomei (çilek) buuduun. Caomei çilek.

Meryem- Meiyou (Yok)

Xiao- Meiyou ma? (Yok mu?) Ni pa ta cang qilai la? (Sakladın mı?)

Meryem- Bakâlîm, çilek kıs bakâlîm.

Xiao- Çilek kıs mı?

Meryem- Yook, çilek bakâlîm.

Xiao- Hıı, Pipa zai nali (Yeni dünya nerede)?

Meryem- Pipa, buudâ.

Xiao- Zhe ge shi (bu) greyfrut.

Meryem- Bu nee?

Xiao- Pipa, yeni dünya.

Meryem- Yok, aavaa buu.

Xiao- Zhe ge ne (Ya bu)?

Meryem- Buudûûm.

Xiao- Afelin, zhe ge shi shen me (Bu ne)?

Meryem- İki, üç, beş, anne bay beki.

Xiao- Sen yi, er, san, si (bir, iki, üç, dört). Shu yi xia (Sayabilir misin)? Hao bu hao (Tamam mı)? Yi, er, san, si (bir, iki, üç, dört). Ran hou ne (Sonra ne)? Jiezhe shi shen me (Bundan sonra ne)?

Meryem- Ji ya (Qilai=kalk).

Xiao- Qilay ne (Kalktın mı)? Ni jiang (Sen söyle).

Meryem- Jilai (Qilai=kalk).

Xiao- Qilai (kalk).

Meryem- Wo bu yao jilai (Wo bu yao qilai=kalkmak istemiyorum).

Xiao- Kalk.

Meryem- 1, 1

Xiao- Kalkmak istemiyo musun, wo bu yao qilai (kalkmak istemiyorum), qilai, qilai
(Kalk, kalk)

Meryem- Jilai le (Qilai le=kalktım).

Xiao- Hao bang (harika), halikasın. Zhe ge shi shen me? (Bu ne?) Diao le (düştü).
Ne düştü?

Meryem- Oooy.

Xiao- A, a. Ni gan ma (Ne yapıyorsun)?

Meryem- Hepçii aadım.

Xiao- Hepsı mi aldın? Zhe she shin me (Bu ne)?

Meryem- Bu nee?

Xiao- Ni shuo ne (Sen söyle).

Meryem- Iııı, Je ce (Chengzi=portakal), je ce.

Xiao- Chengzi, pootakal.

Meryem- Meiyou (Yok), hepçi aadım. Peenii düştü.

Xiao- Hıı, peynii mi düştü? Na qilai (Kaldır).

Meryem- Aaliiô bak, aaliiô peenii.

Kayıt 2

Babaanne- Eweet.

Meryem- Şen bulada gel.

Babaanne- Kim gelsin oraya?

Meryem- Anne bulada geedi, yattık.

Babaanne- Oraya mı oturdu? Bu ne kızım?

Meryem- Şuu.

Babaanne- Peki bu ne, dışındaki?

Meryem- Şuuu.

Babaanne- Bu, bu?

Meryem- Bu.

Babaanne- Şu ne şu, şu ne?

Meryem- Şu ne, şu ne, şu ne, şu ne?

Babaanne- Bu ne ya?

Meryem- Meeve şuyû.

Babaanne- Eweet, peki bu, bunu biliyo musun?

Meryem- Şekee.

Babaanne- Neye koyuyoruz bunu?

Meryem- Buulâ dooduyoş.

Babaanne- Çaya koyuyoruz, di mi?

Meryem- Evet, çaya koyuuoş.

Babaanne- Peki bu ne yavrum?

Meryem- Jeetin.

Babaanne- Şu?

Meryem- Baav.

Babaanne- Yağ.

Meryem- Ebet, yaa.

Babaanne- Bu neydi?

Meryem- Baav, bak bööle oonuoş.

Babaanne- Cevizi batırıyoruz, di mi? Bu ne?

Meryem- Etmek, minicik.

Babaanne- Minicik ekmek.

Meryem- Bu ne anne, ce ce(abla)

Babaanne- Şu ne?

Meryem- Çaçav, şu nee? Şu nee?

Babaanne- Çatal, merhaba.

Meryem- Bâlîk, anne, baba, beni.

Babaanne- Biz bunu da biliyor muyuz?

Meryem- Biş bunu biliyo muyuş?

Babaanne- O ne, o ne?

Meryem- Benim.

Babaanne- Bu ne yavrum?

Meryem- Tabâk

Babaanne- Evet, aferin kızıma.

Meryem- Aama,bunu aama.

Babaanne- Almıyorum bak, ikimizinki aynı gördün mü?

Meryem- A, a. Şen de yaap.

Babaanne- Bak ben kahvaltı yapıyorum.

Meryem- Bak ben kaabatı yapıyom.

Babaanne- Hadi bakalım koparalım, zeytin de ısıralım.

Xiao- Zhe ge shi shen me bao bao (Bu ne bebeğim)?

Meryem- Peenii.

Xiao- Hıı, bu?

Meryem- Lamde.

Xiao- Labne mi bu? Bu kaşar peynii.

Meryem- Bu alâfım,.

Babaanne- Anneye ver bi tane de.

Meryem- Tâmaam, annecım al.

Xiao- Şie şie (Teşekkür ederim)

Babaanne- Bu ne?

Meryem- Kaât.

Babaanne- Ne yapıyoruz bununla? Siliyoruz di mi?

Meryem- Yok, böyle temismik yapıyoş.

Xiao- Temizlik yapıyoruz diyo.

Meryem- Bâk, şildim.

Babaanne- Sildin mi yavrum? Al, vereyim mi kağıt sana? Elin pis. Öyle yapılmaz ama, ısır.

Meryem- Ee, wo bu yao (İstemiyorum).

Babaanne- O ne kızım?

Meryem- I, ı wo bu yao (İstemiyorum).

Babaanne- Bak burda da var. Bu. Ne var içinde?

Meryem- Bu.

Babaanne- Bu neydi ismi?

Meryem- Annecik, çikatala.

Xiao- Çikatala.

Meryem- Bu nee?

Babaanne- O da çikolata di mi?

Meryem- O da ben aadın.

Babaanne- İsmi neydi bunun?

Meryem- Aadın.

Babaanne- Adı ne?

Meryem- Anne, wo bu yao zhe ge (Ben bunu istemiyorum), wo bu yao zhe ge.

Xiao- Sen bunu istemiyor musun? Wo bu yao zhe ge. “Ben bunu istemiyorum” diyo.

Meryem- Evet, ben bûnû işemiyom.

Babaanne- Neden?

Meryem- Şen bunu koôy.

Xiao- Koyuyorum, tamam canım.

Meryem- Başta işiyôm. Başta ad işiyôm.

Xiao- Başka mı istiyosun?

Meryem- Evet.

Babaanne- Ama başka kalmamış.

KAYNAKÇA

- Baştürk, Mehmet (2013). *Anadil Edinimi*, Pegem Yayınevi, Ankara.
- Demircan, Ömer (1990). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, Ekin Eğitim Yayıncılık ve Dağıtım, İstanbul.
- Erden Tuğlu, Simay (2006). *Türkçe ve Çincenin Ses Yapıları Açısından Karşılaştırılması*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Erkman, Akerson Fatma (2008). *Türkçe Örneklerle Dile Genel Bir Bakış, Genişletilmiş Yeni Basım*, Multilingual, İstanbul.
- Fidan, Giray (2011). *Çin Dili ve Çince Dilbilgisi*, Efil Yayınevi, Ankara.
- Fromkin, Victoria; Rodman, Robert; Hyams, Nina (2003). *An Introduction to Language*, Thomson Heinle, Boston.
- Grönbech, Kaare. (2011). *Türkçenin Yapısı*, (Çev. Mehmet Akalın), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Hamers, Josiane F. and Blanc Michel H. A. (2000). *Bilinguality and Bilingualism*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Harley, Trevor A. (2001). *The Psychology of Language, from Data to Theory*, Psychology Press, Taylor&Francis Group, Hove and New York.
- Keklik, Saadettin (2015). *Çocukta Dil Edinimi*, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (2009). *Türkiye Türkçesi Gramer Şekil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Lund, Nick (2003). *Language and thought*, Routledge, New York.
- O'Grady, William (2005). *How children learn language*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Oruç, Şerif (e-makale). “Ana dili, ikinci dil, iki dillilik, yabancı dil”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3411> Number: 45 , p. 279-290, Spring III 2016 (Erişim tarihi: 17.06.2018).

- Scovel, Thomas. (1998). *Psycholinguistics*, Oxford University Press, London.
- Temel, Zeynep Fulya; Bekir, Hatice; Yazıcı, Zeliha Gül (2014). *Erken Çocuklukta Dil Edinimi*, Vize Yayıncılık, Ankara.
- Uzundağ, Berna A.; Küntay Aylin C. (2016). “İki Dillilik Gelişen Zihni Farklı Şekillendirir Mi?”, *Anadili Gelişimi Aklın Çocuk Hali Zihin Gelişimi Araştırmaları*, (Editör: Çağla Aydın), Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s. 41-67.

